

Doorlooptijd van strafzaken

Inspectieonderzoek naar de voortvarendheid in de afhandeling van opsporingsonderzoeken

Doorlooptijd van strafzaken

Inspectieonderzoek naar de voortvarendheid in de afhandeling van opsporingsonderzoeken

Voorwoord

Voor u ligt het rapport doorlooptijd van strafzaken. Een korte doorlooptijd van strafzaken door de opsporingsinstanties is essentieel om het vertrouwen van de gemeenschap in het functioneren van justitiële organisaties te garanderen. Het is in het bijzonder van belang dat zowel de verdachten als de slachtoffers niet onnodig lang in het ongewisse worden gelaten. Dit houdt in dat de opsporingsinstanties een strafrechtelijk onderzoek zo snel mogelijk moeten doorlopen.

Uit het onderzoek blijkt dat de opsporingsinstanties geen beleid hebben waarin vastgestelde doorlooptijden van strafzaken zijn opgenomen. Er is ook geen registratie van in- en uitstroom van de strafzaken bij de opsporingsinstanties, waardoor er geen concrete cijfers beschikbaar zijn over de doorlooptijd van strafzaken. Naar het oordeel van de Raad moeten de opsporingsinstanties een beleid vaststellen zodat strafzaken, rekening houdend met de redelijke termijn, niet onredelijk lang duren. Een dergelijk beleid bevordert de rechtszekerheid van justitiabelen en de transparantie van de opsporingsinstanties. Uit dit onderzoek is evenwel gebleken dat bij de verschillende opsporingsinstanties op de doorlooptijd wordt gestuurd ter voorkoming dat het opsporingsonderzoek onnodig lang voortduurt.

De Raad spreekt zijn dank uit naar de personen die een bijdrage hebben geleverd aan de realisatie van dit inspectieonderzoek.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

mr. M.I. Koelewijn
mr. M.R. Clarinda

Colofon

Uitgever: Raad voor de Rechtshandhaving

Jaar: 2023

Maand: augustus

Plaats: Willemstad, Curaçao

Vindplaats Internet: www.raadrechtshandhaving.com

Inhoudsopgave

AFKORTINGENLIJST	5
SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	6
1. INLEIDING EN AANLEIDING	9
1.1. INLEIDING	9
1.2. AANLEIDING	9
1.3. DOELSTELLING	9
1.4. CENTRALE VRAAG	10
1.5. REIKWIJDTE VAN HET ONDERZOEK	10
1.6. TOETSINGSKADER	11
1.7. ONDERZOEKSAANPAK EN -METHODE	11
1.8. LEESWIJZER	12
2. WETTELIJK KADER, BELEID EN STURING	13
2.1. INTERNATIONALE VERDRAGEN EN JURISPRUDENTIE	13
2.2. BELEID	14
2.3. STURING	16
3. BEHEERSASPECTEN EN RESULTATEN	19
3.1. DE BEHEERSASPECTEN	19
3.1.1. <i>Personeel</i>	19
3.1.2. <i>Middelen</i>	20
3.2. RESULTATEN	21
4. ANALYSE EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	23
4.1. ANALYSE	23
4.1.1. <i>Wetgeving, beleid en sturing</i>	23
4.1.2. <i>Personeel</i>	23
4.1.3. <i>Middelen</i>	24
4.1.4. <i>Resultaten</i>	24
4.2. BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	24
5. AANBEVELINGEN	26

Afkortingenlijst

COZ	Chef Operationele Zaken
CRO	Coördinerend Recherche-Officier van Justitie
DGC	Divisie Georganiseerde Criminaliteit
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden
GEA	Gerecht in Eerste Aanleg Curaçao
Gzo	Gevoelige zaken overleg
Hof	Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curacao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
HURA	Hustisia Rapido
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
KMar	Koninklijke Marechaussee
KPC	Korps Politie Curaçao
LEC	Lokaal Ernstige Criminaliteit
LrC	Landsrecherche Curaçao
OM	Openbaar Ministerie van Curaçao
OvJ	Officier van Justitie
PG	procureur-generaal van Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
PRIEM	Parket Registratie Informatie en Managementsysteem
RST	Recherche Samenwerkingsteam
TAO	Tactisch Afstemmingsoverleg
VVC	Veel Voorkomende Criminaliteit
WvSr	Wetboek van Strafrecht Curaçao
WvSv	Wetboek van Strafvordering

Samenvatting en aanbevelingen

Samenvatting

Met een onderzoek naar de doorlooptijd van strafzaken, beoogt de Raad vast te stellen in welke mate de opsporingsinstanties georganiseerd zijn om strafzaken binnen een vastgestelde termijn af te ronden om zoveel mogelijk te voorkomen dat de redelijke termijn vastgelegd in verdragen, jurisprudentie en de wet wordt overschreden. Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om voormeld recht van personen (artikel 6 EVRM, eerste lid) die in aanraking komen met justitie beter te waarborgen en het functioneren van de opsporingsketen te versterken. Immers des te langer het opsporingsonderzoek en de vervolging voortduren, des te hoger het risico dat bij behandeling van de zaak door het Gerecht in eerste aanleg, de termijn vastgelegd in jurisprudentie wordt overschreden.

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

In hoeverre zijn de justitiële opsporingsinstanties georganiseerd om opsporingsonderzoeken rekening houdend met de redelijke termijn-voortvarend af te handelen?

Ter beantwoording van de centrale vraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. *In hoeverre voeren de justitiële organisaties een beleid met betrekking tot doorlooptijd van zaken?*
2. *Welke voorzieningen worden getroffen opdat de zaken voortvarend worden afgehandeld?*
3. *In hoeverre speelt de beperkte personele capaciteit en middelen een rol bij de doorlooptijd van de onderzoeken?*
4. *In hoeverre worden alternatieve afdoeningsmethodes/ alternatieve berechting toegepast met als doel de zaken sneller af te doen?*

Bevindingen

- *Wettelijk kader, beleid en sturing*

Wettelijk kader

De nationale wetgeving bevat verschillende bepalingen die aangeven dat strafzaken binnen een redelijke termijn moeten worden afgerond. De Staatsregeling van Curaçao bepaalt dat de berechting van degene die van zijn vrijheid is ontnomen binnen een redelijke termijn moet plaatsvinden (artikel 17, derde lid, van de Staatsregeling van Curaçao). Het Wetboek van Strafvordering Curaçao (WvSv) bevat verschillende termijnen die het Openbaar Ministerie (OM) in het kader van vrijheidsontneming strikt moet hanteren. Naar het oordeel van de Raad bevordert dit dat strafzaken binnen een redelijke termijn van twee jaar -zoals vastgelegd in de jurisprudentie- kan worden behandeld.

Beleid

Het OM, het Korps Politie Curaçao (KPC), de Landsrecherche Curaçao (LrC) en het Recherche Samenwerkingsteam (RST) hebben geen beleid met vastgestelde termijnen waarin de doorlooptijd van strafzaken zijn opgenomen. In het verleden hanteerde het OM voor bepaalde delictscategorieën vastgestelde termijnen waarbinnen de Officier van Justitie (OvJ) een afdoeningsbeslissing moest nemen, nadat de zaak bij het Parket was ingeschreven. Naar het oordeel van de Raad bevordert een vastgesteld beleid de rechtszekerheid van justitiabelen en de transparantie van de opsporingsinstanties.

Sturing

Binnen de Justitiële keten zijn er verschillende stuurgroepen in het leven geroepen om opsporingsonderzoeken te sturen. Er wordt gestuurd zowel op strategisch als op tactisch en op operationeel niveau. Strafzaken worden in de stuurgroepen geprioriteerd en gemonitord. De Raad acht het positief dat de opsporingsinstanties verschillende overlegstructuren in het leven hebben geroepen om, onder meer, op de doorlooptijd van de strafzaken te sturen. Ook het feit dat de opsporingsinstanties de strafzaken prioriteren en monitoren bevordert naar het oordeel van de Raad afronding van de opsporingsonderzoeken zonder onnodige vertraging.

- *Beheersaspecten en resultaten*

Personeel

Uit het onderzoek blijkt dat personele capaciteit een uitdaging is voor de opsporingsinstanties (OM, RST, LrC en KPC). Het KPC krijgt ondersteuning van het RST en de Koninklijke Marechaussee (KMar). Het OM en het RST moesten bezuinigen op hun begroting. Dit heeft een impact gehad op de capaciteit van de organisaties. De opsporingsinstanties passen creativiteit toe om de doelstellingen te bereiken.

De opsporingsinstanties zijn daarnaast bezig met verschillende trajecten om de kennis van hun personeel op peil te houden. Naar het oordeel van de Raad moeten de opsporingsinstanties beschikken over eigen personele capaciteit conform hun inrichtingsplannen.

Middelen

Het KPC en de LrC kampen met een gebrek aan moderne opsporingsmiddelen. Het gebrek aan deze middelen kan ervoor zorgen dat onderzoeken meer dan nodig vertraging oplopen. In de praktijk wordt dit risico gemitigeerd, omdat de opsporingsinstanties hierin onder meer ondersteuning krijgen van het RST en de KMar die wel over deze opsporingsmiddelen beschikken. De Raad is van oordeel dat structureel voorzien moet worden in adequate middelen voor de opsporingsinstanties.

Resultaten

De opsporingsinstanties binnen de keten houden geen specifieke registraties bij van de doorlooptijd van onderzoeken. De Raad is van oordeel dat de opsporingsinstanties er goed aan doen registraties bij te houden van de in- en uitstroom van strafzaken. De Raad acht het gebrek aan data over de doorlooptijd van strafzaken binnen de justitiële keten een gemis.

Aanbevelingen

Aan de Minister van Justitie

Ten aanzien van het OM, het KPC, de LrC en het RST

1. Houd een registratie bij van de in- en uitstroom van strafzaken waarin de duur van de onderzoeken wordt opgenomen, namelijk de datum van de start van het onderzoek tot en met het moment waarop een afdoeningsbeslissing is genomen.

Ten aanzien van het Openbaar Ministerie

2. Stel in overleg met de opsporingsinstanties, per delictscategorie, beleid vast ten aanzien van doorlooptijden van strafrechtelijke onderzoeken (ketennorm).

Ten aanzien van de Landsrecherche Curaçao

3. Draag zorg voor de invulling van de vacatures voor met name de functies van financiële rechercheurs, digitale rechercheurs, dossiervormers en analisten.

Ten aanzien van de LrC en het KPC

4. Draag er zorg voor dat de LrC en het KPC over eigen middelen kunnen beschikken.

1. Inleiding en aanleiding

1.1. Inleiding

De Raad voor de Rechtshandhaving (de Raad) is belast met de algemene inspectie van de verschillende diensten en instellingen die deel uitmaken van de justitiële keten in Curaçao, Sint Maarten en op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De inspecties hebben betrekking op de effectiviteit, de kwaliteit van de taakuitoefening en het beheer.¹ De Raad heeft in zijn jaarplan voor 2022 opgenomen om een inspectie-onderzoek te verrichten naar de doorlooptijd van strafzaken in de strafrechtsketen in Curaçao.

1.2. Aanleiding

Op grond van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn (artikel 6, eerste lid). Het recht op behandeling van een zaak binnen een redelijke termijn is in diverse uitspraken door de rechter in acht genomen bij het opleggen van een straf. De rechter kan immers op grond van de wet gevolgen verbinden aan schending van dat recht door de justitiële instanties (artikel 413 van het Wetboek van Strafrecht voor Curaçao (WvSr).

De verplichting om een zaak binnen een redelijke termijn te behandelen, raakt de kern van het functioneren van de opsporingsinstanties, namelijk het vertrouwen dat de gemeenschap moet hebben in het opsporingsapparaat en bepaalt mede de legitimiteit van opsporing en vervolging. De geloofwaardigheid en legitimiteit van opsporing en vervolging zijn gediend met een efficiënt verloop en afronding van de onderzoeken, met andere woorden: onderzoeken die niet onredelijk lang voortduren. Voorts is het voor de verdachte en benadeelde partij van belang dat strafrechtelijke onderzoeken voortvarend worden afgerond. Daarom is het van belang dat de onderzoeken efficiënt verlopen zodat de risico's, bijvoorbeeld dat de rechter bij de berechting gevolgen verbindt aan de overschrijding van de 'redelijke termijn', worden beperkt.

1.3. Doelstelling

Met een onderzoek naar de doorlooptijd van strafzaken, beoogt de Raad vast te stellen in welke mate de opsporingsinstanties georganiseerd zijn om strafzaken binnen een vastgestelde termijn af te ronden. Dit, om zoveel mogelijk te voorkomen dat de redelijke termijn vastgelegd in verdragen, jurisprudentie (twee jaar) en de wet wordt overschreden. Immers des te langer het opsporingsonderzoek voortduurt, des te hoger het risico dat bij behandeling van de zaak door het Gerecht in eerste aanleg, de termijn vastgelegd in jurisprudentie wordt overschreden.

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek is om voormeld recht van personen (artikel 6 EVRM, eerste lid) die in aanraking komen met justitie beter te waarborgen en het functioneren van de opsporingsketen te versterken.

¹ Artikel 3, tweede lid van de Rijkswet van 7 juli 2010 tot regeling van de instelling, taken en bevoegdheden van de Raad voor de rechtshandhaving van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving).

1.4. Centrale vraag

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

In hoeverre zijn de justitiële opsporingsinstanties georganiseerd om opsporingsonderzoeken -rekening houdend met de redelijke termijn- voortvarend af te handelen?

Ter beantwoording van de centrale vraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. *In hoeverre voeren de justitiële organisaties een beleid met betrekking tot doorlooptijd van zaken?*
2. *Welke voorzieningen worden getroffen opdat de zaken voortvarend worden afgehandeld?*
3. *In hoeverre speelt de beperkte personele capaciteit en middelen een rol bij de doorlooptijd van de onderzoeken?*
4. *In hoeverre worden alternatieve afdoeningsmethodes/ alternatieve berechting toegepast met als doel de zaken sneller af te doen?*

1.5. Reikwijdte van het onderzoek

Dit onderzoek heeft betrekking op de doorlooptijd van strafzaken en beslaat de periode van 2017 tot en met de eerste helft van 2023. Onder doorlooptijd van een onderzoek wordt verstaan, de termijn die nodig is om een opsporingsonderzoek te verrichten. Deze termijn vangt aan bij de start van het opsporingsonderzoek, namelijk wanneer sprake is van ‘*criminal charge*’ en eindigt op het moment waarop een afdoeningsbeslissing door het OM is genomen. Van ‘*criminal charge*’ is sprake zodra vanwege de overheid een handeling is verricht waarvan de burger mag verwachten dat een sanctie eraan zal worden verbonden.²

Hoewel het proces van de berechting van verdachten deel uitmaakt van het beginsel ‘redelijke termijn’ genoemd in artikel 6 EVRM, blijft die fase in dit onderzoek buiten beschouwing. De reden hiervoor is dat het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Hof) volgens artikel 3 van de Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving, niet onder de inspectiebevoegdheid van de Raad valt. De opsporingsinstanties die in dit onderzoek worden betrokken, zijn het Korps Politie Curaçao (KPC), het RST en de LrC. Binnen het KPC is gekeken naar de opsporingshandelingen van de unit Lokaal Ernstige Criminaliteit (LEC), de unit Veel Voorkomende Criminaliteit (VVC) en de Divisie Georganiseerde Criminaliteit (DGC). De rol van het OM als leider van het opsporingsonderzoek en vervolgingsinstantie, is essentieel in dit onderzoek; echter tot aan het moment waarop een afdoeningsbeslissing is genomen. Naast personeel en middelen zijn de aspecten wetgeving en beleid, sturing op, monitoring van en prioritering van strafzaken bepalend om onderzoeken zonder onnodige vertragingen af te ronden.³ Dit rapport belicht daarom deze aspecten.

² HR 19 december 2008, nr. 42.763

³ Zie bijvoorbeeld ‘Doorlooptijden in de strafrechtssketen, Doorlooptijden in beweging, Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao ‘Opsporingsproces op Curaçao’ (2012) en Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao ‘Vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie op Curaçao’ (2015).

1.6. Toetsingskader

Het toetsingskader voor dit onderzoek bestaat uit onderstaande bronnen:

Wet- en regelgeving:

- Verdragen:
 - het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM)⁴ (artikel 6, eerste lid);
 - het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten⁵ (artikel 14, derde lid, aanhef en onder c);
 - het Verdrag inzake de rechten van het kind (VRK) (artikel 40, tweede lid)
- Het Wetboek van Strafrecht Curaçao;
- Het Wetboek van Strafvordering Curaçao.

Jurisprudentie:

- o.a. ECLI:NL:RBAMS:2022:532 en ECLI:NL:RBROT:2022:148.

Beleid en overige relevante informatie:

- Jaarplannen en jaarverslagen van het Parket Eerste Aanleg Curaçao

Onderzoeksrapporten:

- Doorlooptijd in de strafrechtsketen.⁶
- Doorlooptijd in beweging.⁷
- Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao 'Opsporingsproces op Curaçao' (2012).
- Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao 'Vervolgingsbeleid van het Openbaar Ministerie op Curaçao' (2015).
- Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao 'Doorlichting Landsrecherche' (2021).
- Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao 'Review onderzoek opsporingsproces' (2016).
- Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao 'Review-onderzoek Vervolgingsbeleid' (2020).

1.7. Onderzoeksaanpak en -methode

Dit onderzoek is uitgevoerd aan de hand van literatuuronderzoek. Verder zijn de relevante (keten)partners geïnterviewd.

⁴ New York, 16 december, 1966.

⁵ New York, 20 november 1989.

⁶ WODC, (2021). Doorlooptijden in de strafrechtsketen.

⁷ Eindrapport project doorlooptijden rechtspraak, oktober 2019

Het onderzoek is volgens onderstaande fasen uitgevoerd:

1. Oriëntatiefase: verdieping in het onderwerp voor het bepalen van de insteek van het onderzoek en het schrijven van een plan van aanpak.
2. Deskresearch: literatuuronderzoek, uitwerking van het theoretische/juridische kader en voorbereiding van de interviews.
3. Informatie verzameling: uitvoeren van de interviews.
4. Analyse en rapportage: aan de hand van de hoofd- en deelvragen analyseren van de verzamelde informatie en het opstellen van het concept inspectierapport.
5. Wederhoor en vaststelling: de geïnterviewden en de Minister van Justitie zijn in de gelegenheid gesteld om te reageren op feitelijke onjuistheden in de conceptrapportage, waarna eventuele opmerkingen zijn verwerkt.

1.8. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk worden in het tweede hoofdstuk de bevindingen over wettelijk kader, beleid en sturing weergegeven. In hoofdstuk drie komen de beheersaspecten en de resultaten aan de orde. Hoofdstuk vier bevat de analyse en beantwoording van de onderzoeksvragen, als ook de conclusie. Hoofdstuk vijf behelst de aanbevelingen aan de Minister van Justitie.

2. Wettelijk kader, beleid en sturing

2.1. Internationale verdragen en jurisprudentie

Het beginsel om strafzaken zonder onredelijke vertraging af te doen, is neergelegd in artikel 6, eerste lid, van het EVRM. De equivalente artikelen zijn artikel 14, derde lid, aanhef en onder c, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR) en artikel 40, tweede lid, aanhef en onder b en onder (iii) van het verdrag inzake de rechten van het kind (VRK). De strekking van deze artikelen, kort samengevat, is dat bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging eenieder recht heeft op behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn. Het doel om strafzaken af te doen binnen een redelijke termijn en zonder onnodige vertraging (“*within a reasonable time*” en “*without undue delay*”) is, onder meer, om te voorkomen dat de verdachte langdurig gebukt gaat onder de dreiging van een strafvervolging (beëindiging van de onzekerheid). Andere factoren die het wenselijk maken om strafzaken binnen een redelijke termijn af te doen zijn de preventieve werking (gemeenschapsbelang), het belang van de slachtoffers en de ongunstige invloed van langdurige onderzoeken op de waarheidsvinding omdat de herinnering van betrokkenen door excessief tijdsverloop verbleekt.⁸

De Hoge Raad hanteert als uitgangspunt dat het eindvonnis in eerste aanleg binnen twee jaar na de ‘*criminal charge*’ moet zijn geweest. Dat is volgens de Hoge Raad een redelijke termijn. Zoals reeds vermeld in paragraaf 1.5 is van ‘*criminal charge*’ (artikel 6, eerste lid, EVRM) sprake zodra vanwege de overheid een handeling is verricht waarvan de burger mag verwachten dat een sanctie eraan zal worden verbonden.

De hierboven beschreven internationale rechten en norm uit jurisprudentie geven in ieder geval de inspanningsverplichting aan de lidstaten om regelingen door te voeren om handen en voeten te geven aan deze rechten.

Bevinding

De nationale wetgeving bevat verschillende bepalingen die aangeven dat strafzaken binnen een redelijke termijn moeten worden afgerond. De Staatsregeling van Curaçao bepaalt dat de berechting van degene die zijn vrijheid is ontnomen binnen een redelijke termijn moet plaatsvinden (artikel 17, derde lid, van de Staatsregeling van Curaçao).

Afdoening binnen een redelijke termijn is ook uitgewerkt in artikel 55, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering Curaçao (WvSv). Laatstgenoemd artikel bepaalt dat de verdachte recht heeft op behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn. Het WvSv schrijft ook voor dat wanneer de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, de zaak met de meest mogelijke spoed moet worden voortgezet. De rechter-commissaris moet tegen de nodeloze vertraging van het voorbereidend onderzoek waken (artikel 56, eerste lid Wetboek van Strafrecht voor Curaçao (WvSr). Voorts moet de Officier van Justitie (OvJ), indien hij van oordeel is dat een vervolging moet plaatshebben, zo spoedig mogelijk daartoe overgaan (artikel 207, eerste lid, van het WvSv).

Verder bevat het WvSv verschillende termijnen die het OM in het kader van vrijheidsontneming strikt moet hanteren. Het bevel tot inverzekeringstelling heeft een duur van ten hoogste twee dagen. Deze termijn kan

⁸ Minkenhof's 2017, J.M. Reijntjes, pagina 31.

eenmalig worden verlengd met ten hoogste acht dagen (artikel 87, eerste en tweede lid WvSv). Daarna volgen de vrijheidsontnemingen in het kader van voorlopige hechtenis, met name de vrijheidsontneming ingevolge een bevel tot bewaring, de gevangenneming of gevangenhouding en de bevelen tot verlenging daarvan.⁹ De bewaring heeft een duur van acht dagen met de mogelijkheid tot een éénmalige verlening met hetzelfde aantal dagen (artikel 93, eerste lid WvSv). Gevangenneming of gevangenhouding kan voor een duur van ten hoogste zestig dagen worden bevolen en kan gedurende de termijn welke het bevel van kracht is, éénmalig met ten hoogste dertig dagen worden verlengd. In verband met bijzondere omstandigheden kan laatstgenoemde termijn van dertig dagen nog éénmaal met ten hoogste dertig dagen worden verlengd.

De rechter kan consequenties verbinden aan overschrijding van de redelijke termijn.¹⁰ De grondslag hiervoor is neergelegd in artikel 413, eerste lid, van het WvSv. Volgens het eerste lid van dit artikel kan de rechter bevelen dat de geschonden norm wordt hersteld. Als herstel niet kan plaatsvinden, kan de rechter, volgens het vierde lid van artikel 413 van het WvSv beslissen tot (a) strafvermindering, (b) bewijsuitsluiting of (c) niet-ontvankelijk verklaren van het OM. Op grond van het zesde lid van genoemd artikel kan de rechter ook schadevergoeding toekennen.

2.2. Beleid

Een adequaat beleid biedt handvatten om te waarborgen dat de doorlooptijd van de onderzoeken zo beperkt mogelijk blijven. Het beleid moet vastgestelde termijnen bevatten om ervoor te zorgen dat strafrechtelijke onderzoeken voortvarend worden uitgevoerd en tijdig worden afgerond. Het hanteren van vastgestelde termijnen bevordert de rechtszekerheid van justitiabelen en de transparantie van de opsporingsinstanties. Voorts stimuleert het alle betrokkenen om zich in te spannen om strafzaken binnen de vastgestelde termijnen af te ronden, het geeft richting aan de organisaties en schept duidelijkheid voor eenieder die bij het opsporingsproces betrokken is. Dit kan onder meer worden bereikt door per delictscategorie termijnen vast te stellen waarbinnen na de start van het onderzoek een beslissing moet worden genomen over de afdoening van de zaak.

Bevinding

Het OM, het KPC, de LrC en het RST hebben geen beleid met vastgestelde termijnen waarin de doorlooptijd van strafzaken is opgenomen. In het verleden hanteerde het OM voor bepaalde delictscategorieën vastgestelde termijnen waarbinnen de OvJ een afdoeningsbeslissing moest nemen, nadat de zaak bij het Parket was ingeschreven. Deze termijnen golden als uitgangspunt en werden opgenomen in de jaarplannen 2018 tot en met 2021 van het OM. Onderstaande tabel geeft de termijnen weer die het OM tot en met 2021 per delictscategorie hanteerde.

⁹ Zie artikel 1 WvSv 'Algemene bepalingen' voor definitie voorlopige hechtenis.

¹⁰ Zie bijvoorbeeld de uitspraak ECLI:NL:RBROT:2022:148, waarbij Rechtbank Rotterdam, vanwege overschrijding van de redelijke termijn, de verplichting tot betaling van het bedrag waarop het wederrechtelijk voordeel is verkregen, heeft gematigd. Ook in ECLI:NL:RBAMS:2022:532 heeft Rechtbank Amsterdam vanwege een ruime overschrijding van de redelijke termijn (anderhalf jaar) strafvermindering toegepast.

Soort zaak	Termijn waarbinnen het Parket een afdoeningsbeslissing moet nemen, na inschrijving strafzaak bij het Parket
Atrako-zaken met daderindicatie	8 maanden
Voorhanden hebben van een vuurwapen en/of munitie	4 maanden
Zedenzaken	8 maanden
Veel voorkomende delicten (VVC)	4 maanden
Relationeel geweld	6 maanden
Jeugdzaken	5 maanden

Het beleid om per delictscategorie (streef)termijnen vast te stellen waarbinnen een afdoeningsbeslissing genomen moet zijn, is door het OM verlaten. De beslissing tot dagvaarding bleek zeer afhankelijk van de beschikbaarheid van zittingscapaciteit. Onder deze omstandigheden zag het OM weinig soelaas in vastgestelde termijnen per delictscategorie. Om de strafzaken zo snel mogelijk voor de rechter te brengen, probeert het parket in eerste aanleg om zittingsconvenanten met het Hof af te sluiten waarin voor een bepaalde periode de voor strafzaken gereserveerde zittingsdata zijn vastgelegd.

Om de zaken sneller af te ronden en de druk op de beperkte zittingscapaciteit enigszins te verminderen maakt het OM sinds 2012, naast de traditionele afdoeningsmogelijkheden van strafzittingen en sepots, ook gebruik van transacties en voorwaardelijke sepots. De afdoeningsmethode, Hustisia Rapido (HURA) genoemd, is een door het OM op snelheid gerichte afdoening van eenvoudige strafzaken, met inachtneming van zowel de juridische als de maatschappelijke context van het strafbare feit.¹¹ Om zo snel mogelijk te interveniëren worden wekelijks bij unit VVC, onder verantwoordelijkheid van een daartoe aangewezen parketsecretaris, de HURA-waardige processen-verbaal van de politie geselecteerd en geclusterd. Deze zaken worden maandelijks gepland voor HURA-zittingen bij het KPC.

HURA-zittingen voor jeugdigen worden bij de jeugdreclassering gehouden.¹² Er zijn ook OM-zittingen zonder tussenkomst van de rechter, waarbij lichte (taak) straffen worden opgelegd door de OvJ.¹³

De leden van de strafcommissie van de Orde van advocaten zien het belang in van het vastleggen van de doorlooptijd van de onderzoeken, onder meer om de transparantie te waarborgen. In dit kader geeft de strafcommissie van de Orde van advocaten aan dat verschillende gesprekken zijn gevoerd met het OM over het beschrijven van de processen die plaatsvinden vanaf de aanhouding van een verdachte tot aan de behandeling van de strafzaak ter terechtzitting. Deze suggestie van de Orde heeft niet geleid tot het opstellen en vaststellen van procedures vanaf de aanhouding.

Bij alle geïnterviewden, inclusief die van strafcommissie van de Orde van Advocaten, bestaat het beeld dat het OM in beginsel niet onredelijk lang onderzoeken in strafzaken laat voortduren alvorens deze voor het gerecht te brengen.

¹¹ Jaarplan 2021 Parket in eerste aanleg Curaçao

¹² Jaarplan 2018 Parket in eerste aanleg Curaçao

¹³ Jaarverslag 2020 Parket in eerste aanleg Curaçao

2.3. Sturing

Om de doorlooptijd van strafzaken nauwlettend in de gaten te kunnen houden, ongeacht of deze wel of niet in de wet of in een beleid is vastgesteld, is het essentieel om strak op de strafzaken te sturen opdat de strafrechtelijke opsporingsonderzoeken binnen afzienbare tijd worden afgerond. De sturing moet gericht zijn op het behalen van de afgesproken resultaten, zoals de streefdata. Om deze sturing te bevorderen, is het noodzakelijk om stuurgroepen in het leven te roepen. Deze stuurgroepen moeten, onder meer, de strafrechtelijke zaken prioriteren. Gelet op het tekort aan rechercheurs kunnen niet alle opsporingsonderzoeken tegelijkertijd plaatsvinden. De opsporingsinstanties moeten daarom de onderzoeken prioriteren om onder andere ervoor te zorgen dat er voldoende capaciteit beschikbaar is zodat de strafzaken binnen een vastgestelde termijn worden afgerond.

De stuurgroepen moeten tevens belast zijn met de monitoring van de termijnen. Een degelijk registratiesysteem dat managementinformatie kan produceren is een belangrijk instrument om de monitoring te ondersteunen. Een dergelijk systeem verschaft zicht op de resultaten namelijk, zoals de datum instroom en uitstroom van strafzaken. Deze informatie kan worden gebruikt om na te gaan of de opsporingsinstanties de onderzoeken binnen de vastgestelde termijnen hebben afgerond.

Bevindingen

Sturing

Binnen de justitiële keten zijn er verschillende stuurgroepen in het leven geroepen om opsporingsonderzoeken te sturen. Er wordt gestuurd zowel op strategisch, tactisch als op operationeel niveau. Deze sturing heeft onder meer betrekking op de doorlooptijd van de strafzaken.

Het KPC heeft een stuurgroep (strategisch niveau) die op de projectmatige onderzoeken van de Divisie Georganiseerde Criminaliteit (DGC) en de Lokaal Ernstige Criminaliteit (LEC) van het KPC stuurt. De rechercheofficier van het OM en de divisiehoofden van het KPC maken deel uit van deze stuurgroep. Zij sturen periodiek een voortgangsrapportage naar de stuurgroep. Aan de hand van deze rapportages worden beslissingen genomen ten aanzien van, onder meer, de termijn waarbinnen het betrokken opsporingsonderzoek afgerond moet zijn. Op operationeel niveau worden dagelijks briefings gehouden door de teamleiders en hun teams. Voorts geeft de OvJ sturing aan het KPC door structureel samen met de teamleiders te overleggen en zo nodig met het hele team.

De Coördinatie Commissie Landsrecherche (CCLR) stuurt op de landsrecherchezaken (strategisch niveau). De hoofdofficier, de Coördinerend Rechercheofficier (CRO), de landsrechercheofficier, het hoofd en het waarnemend hoofd van de Landsrecherche maken deel uit van deze commissie. Deze functionarissen komen maandelijks bij elkaar en nemen alle landsrecherchezaken door. De geïnterviewde personen van de LrC geven aan dat er per zaak een indicatie is van de periode waarbinnen zij het onderzoek willen afronden. Op operationeel niveau is er elke dag een interne briefing bij de LrC. In de briefing wordt uiteengezet welke activiteiten in het kader van de onderzoeken worden verricht, mede met het oog op afronding van de betrokken strafzaken binnen een redelijke termijn. Om de twee weken hebben de OvJ belast met de LrC-zaken en de Chef Operationele Zaken (COZ) van de LrC overleg, waarbij de voortgang van de onderzoeken wordt besproken.

Het RST heeft een Centrale stuurgroep (strategisch niveau) die vier keer per jaar bijeenkomt. De centrale stuurgroep stuurt echter op hoofdlijnen, prioriteert de thema's (hierover meer in paragraaf 2.3.1) en overlegt over de inzet van de capaciteit van de centrale teams van het RST op de geprioriteerde thema's. In deze stuurgroep zitten de procureur-generaal (PG) van Curaçao, Sint Maarten en de BES eilanden, een PG als vertegenwoordiger van het College van procureurs-generaal van Nederland, de vier korpschefs (de korpschef van Curaçao, de korpschef van de Bonaire, Sint Eustatius en Saba, de korpschef van Sint Maarten en de korpschef van Aruba) en het hoofd RST. Verder heeft het RST een Tactisch Afstemmingsoverleg (TAO) dat op doelstellingen, doorlooptijd van strafzaken en inzet van capaciteit stuurt. In dit overlegplatform wordt het OM vertegenwoordigd door de CRO en de Informatie Officier van Justitie. Het hoofd Opsporing en het hoofd Informatie en Expertise van het RST maken ook deel uit van het TAO. Sinds oktober 2022 sluiten de hoofden opsporing van de korpsen zich aan bij het TAO. De voorzitter van het TAO legt in de Centrale stuurgroep verantwoording af over de in het TAO gemaakte keuzes en de voortgang van de lopende onderzoeken. Op operationeel niveau zijn er ook contacten, namelijk tussen het RST en de zaaksofficier. Naar gelang daaraan behoefte is, wordt dagelijks contact gehouden. De teamleiders sturen op de strafzaken en hebben in dit kader nauw contact met de rechercheurs.

Het OM stuurt op elke zaak (zaaksgelateerde sturing) door de zaak regelmatig met het betrokken opsporingsteam te bespreken. Volgens het OM is zaaksgelateerde sturing één van de belangrijkste sturingsinstrumenten. Dagelijks zitten een OvJ en een parketsecretaris bij de VVC, de zogenaamde cockpit. Er is daarbij dus sprake van een intensieve sturing. In grote, projectmatige onderzoeken, komt het onderzoeksteam langs bij het OM voor besprekingen. Bij grotere zaken van het RST gaan de OvJ en de parketsecretaris naar het RST voor besprekingen. Volgens het OM wordt hiermee bewerkstelligd dat de OvJ boven op de zaak zit. In geval van complexe zaken werkt het OM met een dubbele officiers bezetting. Het OM is van mening dat het voldoende zicht heeft op het procesverloop bij het KPC, bij de Landsrecherche en bij het RST.

Er is ook een 'gevoelige zaken overleg' bij het OM. Gevoelige zaken zijn over het algemeen de zaken die de aandacht van de media trekken. De CRO is de voorzitter van dit overleg. Bij dit overleg wordt de lijst van strafzaken tot en met het hoger beroep gevolgd. De andere zaken zijn in portefeuilles ondergebracht. Voor wat betreft bijvoorbeeld jeugd- en zedenzaken vindt er casusoverleg met de ketenpartners plaats. In verband met de deskundigheidsbevordering zijn bij het OM zoveel mogelijk parketsecretarissen en officieren met specifieke portefeuilles aan elkaar gekoppeld.

Bij het OM zien een OvJ en een parketsecretaris erop toe dat de strafzaken niet onredelijk lang duren. Deze OvJ en parketsecretaris moeten ervoor zorgdragen dat de onderzoekshandelingen binnen de wettelijke termijnen plaatsvinden. Voorts zijn er verschillende werkprocessen bij het OM beschreven en omgezet in schema's, waarin ook termijnen staan aangegeven waarbinnen bepaalde handelingen dienen plaats te vinden. Deze stroomschema's geven precies aan welke functionaris op welk moment wat moet doen.

De geïnterviewden binnen de opsporingsinstanties stellen dat de opsporingsonderzoeken niet te lang duren. De vastgestelde termijnen om zaken af te ronden worden gehaald, omdat op de strafzaken wordt gestuurd, aldus de geïnterviewden.

2.3.1. Prioritering

Strafzaken worden in de stuurgroepen geprioriteerd. Wanneer nieuwe zaken binnenkomen, vindt herprioritering plaats. Bij het prioriteren van zaken hanteren de opsporingsdiensten bepaalde criteria. Enkele voorbeelden hiervan zijn het maatschappelijk belang en de geschokte rechtsorde. Als de zaak urgent is, dan wordt er gekeken naar de impact van dat onderzoek op de andere onderzoeken. Er wordt nagegaan hoeveel capaciteit voor het onderzoek moet worden uitgetrokken. Vervolgens worden de beschikbare mensen en middelen verdeeld over de onderzoeken. De prioritering van zaken heeft tot gevolg dat bepaalde onderzoeken blijven liggen.

Zaken die prioriteit hebben zijn onder andere zedendelicten, inbraken, woninginbraken, autodiefstallen, relationeel geweld zaken en jeugdzaken. De laatste twee categorie zaken hoeven niet altijd naar de zitting. Met de schaarse recherchecapaciteit worden dus met voorrang bepaalde type zaken opgepakt. Het voorgaande impliceert dat de andere zaken minder snel worden opgepakt. Dat is op zich een knelpunt.

2.3.2. Monitoring

Monitoring van de opsporingsonderzoeken van het KPC vindt op strategisch niveau plaats door de stuurgroep. Op operationeel niveau monitort de teamleider en de OvJ. De Unithoofden binnen de opsporingsteams van het KPC hebben periodiek overleg met de teamleiders en monitoren de zaken. Ook de divisiehoofden houden toezicht op de voortgang van de onderzoeken (tactisch niveau).

Bij het RST monitort de centrale stuurgroep de zaken op strategisch niveau. Op tactisch niveau monitort het TAO alle lopende zaken, waarbij de afspraken en termijnen worden bijgehouden. Er wordt voor elk onderzoek een plan van aanpak opgemaakt, waarin de termijnen en de doelstellingen staan. Daar stuurt het OM op. Op operationeel niveau worden zaken gemonitord door de zaaksOvJ en de teamleiders.

Het OM hanteert verschillende instrumenten om op de strafzaken te monitoren. In CCLR worden de landsrecherchezaken gemonitord. Er is ook een gevoelige zaken overleg (oftewel GZO) om zaken te monitoren. Voorts heeft het OM een soort veiligheidsagenda waarin het OM de geprioriteerde delicten samen met het KPC monitort.

3. Beheersaspecten en resultaten

3.1. De beheersaspecten

3.1.1. Personeel

Met name de beheersmatige aspecten personeel en (financiële) middelen hebben hun weerslag op de doorlooptijd. Om de doorlooptijd van de zaken zo kort mogelijk te houden, dienen de betrokken justitiële organisaties te beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel. Dit houdt in dat de personeelsleden binnen de opsporingsinstanties opgeleid en getraind moeten zijn om hun taak uit te voeren. Het opkrikken van de kennis van het personeel in verband met nieuwe opsporingstechnieken, wetgeving en ook het managen van de verschillende opsporingsprocessen is een essentieel element. Dit houdt onder meer in dat de betrokken organisaties continu opleidingen, trainingen en cursussen moeten faciliteren om het niveau van de personeelsleden op peil te houden.

Bevinding

Capaciteit

Uit het onderzoek blijkt dat het beschikken over voldoende personele capaciteit een uitdaging is voor opsporingsinstanties. De opsporingsinstanties gaan creatief om met de uitdaging om personeelsleden in te zetten op de strafzaken, zodat de zaken niet onredelijk lang duren.

Het KPC kampt in zijn algemeen met gebrek aan personele capaciteit. De organisatie krijgt op basis van artikel 57a van de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba ondersteuning van het RST en de KMar om de sterkte binnen het korps aan te vullen en de afhandeling van strafzaken te borgen. Het OM moest in 2021 bezuinigen op het personeel. Sommige vacatures konden niet worden ingevuld.

Reeds in eerdere onderzoek van de Raad en laatstelijk in het rapport uit 2021 'Doorlichting Landsrecherche Curaçao' is gebleken dat de LrC kampt met een tekort aan personeel. De Raad heeft in zijn analyse van dat laatste onderzoek onder meer gesteld dat het aantrekken van tactische rechercheurs een prioriteit is binnen de LrC. De Raad heeft geoordeeld dat ook het aantrekken van financiële rechercheurs, digitale rechercheurs, dossiervormers en analisten noodzakelijk is.¹⁴ In onderhavig onderzoek is vast komen te staan dat de LrC minder personeel in dienst heeft dan dat het geval was ten tijde van het eerdere onderzoek omdat een aantal rechercheurs inmiddels met vervroegd pensioen uit dienst is getreden. Weliswaar heeft de LrC geld op haar begroting om nieuw personeel te werven maar de LrC krijgt van het Ministerie van Financiën geen toestemming om de vacante functies in te vullen. Bovendien mogen slechts de zogenaamde kritische functies worden ingevuld. Het is volgens de geïnterviewden van de LrC moeilijk om met andere organisaties samen te werken om tot een oplossing te komen voor het tekort aan personeel. Elke instantie heeft immers haar eigen problemen en prioriteiten. Met meer personeel kunnen de onderzoeken, volgens de geïnterviewde, in een korter tijdsbestek worden afgerond.

¹⁴ Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving Curaçao 'Doorlichting Landsrecherche' (2021)

Het RST is een organisatie met veel uitgezonden medewerkers van met name de Nederlandse politie en de Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD) in Nederland. De organisatie beschikte over genoeg personeel om aan de voornemens, zoals opgenomen in de jaarplannen van deze organisatie te voldoen. Eind 2022 moest de organisatie echter een aantal maatregelen treffen om een sluitende begroting te realiseren. Dit heeft impact op de bezetting en mogelijk op de realisatie van de beleidsdoelstellingen zoals opgenomen in het jaarplan van het RST.

Opleiding

De opsporingsinstanties zijn bezig met verschillende trajecten om de kennis van hun personeel op peil te houden. Het KPC is recent weer opgestart met het faciliteren van opleidingen. Het gaat om, onder meer, de voortgezette politieopleiding (VPO). Deze opleiding is onder andere gericht op het managen op operationeel niveau. Door middel van het project 'Kwaliteitsimpuls' van het College van Korpschefs, worden Caribisch breed opleidingen verzorgd. De opleidingen worden gedoceerd door docenten van de Nederlandse Politieacademie en worden gefinancierd door Nederland.

Via het RST kunnen verschillende opsporingsinstanties cursussen en trainingen volgen om hun kennis in opsporingstechnieken te vergroten. Op basis van artikel 57a van de Rijkswet Politie is tussen het RST en de korpsen van het Caribisch deel van het Koninkrijk afgesproken dat het RST bepaalde expertise en diensten, zoals digitale ondersteuning, interceptie en specialistische opsporing aanbiedt aan deze partners.

De LrC maakt gebruik van de gelegenheid om via het RST cursussen en trainingen te volgen. Er is echter meer behoefte aan cursussen en trainingen, zoals verhoortechnieken, die wegens gebrek aan financiën niet kunnen worden verzorgd. Om dit gebrek min of meer op te vangen worden intern groepssessies gehouden, waarbij collega's elkaar over en weer kennis bijbrengen (kruisbestuiving).

Het OM investeert ook in bijscholing. Bijna wekelijks worden vakinhoudelijke cursussen en trainingen zoals actualiteiten straf- en strafprocesrecht, bewijs in strafzaken, bijzondere getuigen trajecten en masterclass mediation voor de OvJ's en de parketsecretarissen verzorgd. Voor het administratieve personeel worden ook cursussen zoals: vonnissen lezen en inleiding strafrecht verzorgd. Ook wordt voor al het personeel timemanagement cursus verzorgd.

3.1.2. Middelen

De betrokken organisaties moeten beschikken over adequate materiële middelen om onderzoeken zo goed en snel mogelijk uit te voeren. Volgens artikel 7 eerste lid van de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba moet elk van de landen zorgdragen voor een kwalitatief volwaardig en professioneel politiekorps.

Het KPC kampt met een gebrek aan moderne opsporingsmiddelen, zoals het IBIS (Integrated Ballistics Identification System) apparaat om ballistisch onderzoek te doen. Ook de LrC kampt met een tekort aan moderne opsporingsapparatuur zoals apparatuur om telefoons uit te lezen. Het gebrek aan deze middelen kan theoretisch ervoor zorgen dat onderzoeken vertraging oplopen. In de praktijk wordt dit risico gemitigeerd, omdat de opsporingsinstanties hierin ondersteuning krijgen van het RST en de KMar die wel over deze

opsporingsmiddelen beschikken.¹⁵ Voorts kan een beroep worden gedaan op de partners in Nederland of de Verenigde Staten. Via het College van Korpschefs kunnen ook middelen aan de lokale opsporingsinstanties ter beschikking worden gesteld als dat nodig is.

3.2. Resultaten

De opsporingsinstanties moeten de termijnen waarbinnen onderzoeken worden afgerond controleren. Het is noodzakelijk om voortdurend een vinger aan de pols worden te houden om vast te stellen of de beoogde resultaten worden behaald. Dit helpt de organisaties om het beleid eventueel aan te passen. Het hanteren van een digitaal registratiesysteem om de termijnen bij te houden bevordert een dergelijke controle.

Bevinding

De betrokken opsporingsinstanties houden geen specifieke registraties bij van de doorlooptijd van onderzoeken. De termijn vanaf wanneer sprake is van '*criminal charge*' tot het moment waarop het opsporingsonderzoek is afgerond, wordt dus niet geregistreerd. Volgens het OM is het moeilijk om de doorlooptijd van zaken uit het 'Parket Registratie Informatie en Managementsysteem' (PRIEM) te halen. PRIEM is immers geen managementsysteem. Het is niet mogelijk om vanuit PRIEM met een druk op de knop te zien welke zaken klaar zijn en op een zittingsdatum wachten. Door op detailniveau te gaan kijken kan de duur van een onderzoek wel worden vastgesteld. Het OM realiseert zich dat door registratie van de in- en uitstroom datum wel aangegeven kan worden of een afdoeningsbeslissing binnen de geprojecteerde termijnen is genomen.

Ondanks dat er geen cijfers zijn om aan te tonen dat de opsporingsonderzoeken niet onnodig lang duren, bestaat bij de geïnterviewden het beeld dat de onderzoeken van zaken bijvoorbeeld zaken met bekende daders van diefstallen, atrako's, jeugdzaken en de zes uren-zaken in principe niet onredelijk lang voortduren.

Echter zijn er volgens de geïnterviewden bepaalde externe aspecten die de doorlooptijd kunnen beïnvloeden. Bewerkelijke zaken, onder andere, zoals zaken waarbij een verdachte in het buitenland moet worden opgespoord of zaken met veel getuigen, zijn enkele aspecten waardoor onderzoeken langer kunnen voortduren. De geïnterviewden van de LrC geven aan dat zij vaak afhankelijk zijn van informatie van derden om onderzoeken af te ronden.

Het RST stelt dat een onderzoek langer kan duren als er tijdens het onderzoek nieuwe onderzoekslijnen bijkomen, waardoor het betreffende onderzoek mogelijk een andere richting krijgt. Meestal kan dat niet van tevoren worden ingezien. In een dergelijk geval wordt in samenspraak met het OM besloten om het onderzoek langer te laten voortduren. Daardoor kan het gebeuren dat personele capaciteit langer "vastzit" in een onderzoek dan aanvankelijk was gepland.

Het OM stelt dat een zaak vertraging kan oplopen of zelfs kan blijven liggen omdat bijvoorbeeld de betrokken zaaksOvJ is gerepatrieerd. Een oude, eenvoudige zaak die niet is afgehandeld gaat niet naar de zitting maar wordt geseponeerd. Ten tijde van het onderzoek kampte het OM met een achterstand voor wat betreft

¹⁵ Zie rapport Review inspectieonderzoek "Aanpak van de bestrijding van atrako's in Curaçao" 2020 pagina 13 waarin vermeld wordt dat volgens de geïnterviewden het KPC hierdoor in een afhankelijke positie wordt gesteld onder meer doordat het RST het beheer van de informatie behoudt.

Covidzaken (mensen die tijdens de 'avondklok' zijn aangehouden). Het gaat om 1300 of 1500 zaken die nog op de plank liggen en die moeten worden afgehandeld.

Het komt volgens geïnterviewden in de praktijk zelden voor dat een beroep wordt gedaan op strafvermindering vanwege termijnoverschrijding. Dit wordt door de Orde van Advocaten beaamd. Volgens de Orde van Advocaten is het voor de niet in voorlopige hechtenis genomen verdachte, juridisch onverstandig om een afdoeningsbeslissing te eisen als het OM niet tijdig een besluit heeft genomen.

De Minister van Justitie geeft in de wederhoorfase aan dat er stappen worden ondernomen om het bedrijfsprocessensysteem Actpol van de politie verder te ontwikkelen. Er wordt namelijk een zogenaamd dashboard ontwikkeld dat in de toekomst automatisch de doorlooptijden van strafzaken gaat bijhouden.

4. Analyse en beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1. Analyse

4.1.1. Wetgeving, beleid en sturing

Wetgeving

Het beginsel dat strafzaken binnen een redelijke termijn moeten worden behandeld is opgenomen in de lokale wetgeving. De vastlegging van termijnen in de lokale wetgeving bevordert naar het oordeel van de Raad dat opsporingsonderzoeken waarbij preventief gedetineerden zijn betrokken, met voortvarendheid worden uitgevoerd. Dit brengt met zich mee dat deze strafzaken met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid binnen een redelijke termijn van twee jaar -zoals vastgelegd in verdragen en jurisprudentie- kunnen worden behandeld.

Beleid

De Raad acht het niet bevorderend dat de opsporingsinstanties geen beleid hanteren met termijnen waarbinnen de doorlooptijd van opsporingsonderzoeken is vastgesteld. Ondanks het feit dat de opsporingsinstanties op de strafzaken sturen, is het naar het oordeel van de Raad noodzakelijk om beleid te hebben, onder meer, omdat daardoor de rechtszekerheid van personen wordt geborgd. Het hanteren van beleid bevordert ook de transparantie van de opsporingsinstanties.

Het feit dat het OM geen vastgestelde termijnen meer hanteert om een afdoeningsbesluit te nemen 'wegens een vermeend gebrek aan zittingscapaciteit' bij het Hof, is naar het oordeel van de Raad geen legitieme reden. Naar het oordeel van de Raad ontlast een eventueel gebrek aan zittingscapaciteit de verantwoordelijkheid van het OM niet om te bevorderen dat strafzaken niet onnodig vertraging oplopen en om die reden niet binnen de redelijke termijn van twee jaar kunnen worden afgehandeld. Immers zoals eerder in dit rapport aangehaald is de doorlooptijd van een strafzaak bij de opsporingsinstanties, van invloed op de redelijke termijn. De verantwoordelijkheid van de opsporingsdiensten en het OM moet naar het oordeel van de Raad in dit kader los gezien worden van de beschikbaarheid van zittingsruimte.

De Raad juicht toe dat het OM gebruik maakt van buitengerechtelijke afdoeningmethodes. Daardoor hebben in elk geval de lichte strafzaken een korte doorlooptijd bij het OM.

Sturing

De Raad acht het positief dat de opsporingsinstanties verschillende overlegstructuren in het leven hebben geroepen om op de doorlooptijd van de strafzaken te sturen. Ook het feit dat de opsporingsinstanties de strafzaken prioriteren en monitoren bevordert naar het oordeel van de Raad afronding van de opsporingsonderzoeken zonder onnodige vertraging. De Raad acht ook positief dat het OM op de sturing van de strafzaken heeft voorzien, door twee functionarissen van de organisatie hiermee te belasten.

4.1.2. Personeel

De Raad is van oordeel dat voldoende personele capaciteit bij de opsporingsdiensten niet structureel is geborgd. Immers het RST en het OM moesten bezuinigen op hun begroting hetgeen impact heeft op de

beschikbare capaciteit. Voorts worden enkele functies bij de LrC niet ingevuld en draait het KPC met de inzet van personeelsleden van het RST om zijn eigen personeel te ondersteunen. Het is de Raad niet gebleken dat door het gebrek aan capaciteit bij het OM, het RST en het KPC strafzaken structureel onredelijk lang duren. Desondanks is de Raad van oordeel dat hierdoor een risico ontstaat dat strafzaken die bij het Gerecht in eerste aanleg worden aangebracht, niet binnen een redelijke termijn worden afgerond. De Raad is daarom van oordeel dat voldoende personele capaciteit structureel moet worden geborgd.

4.1.3. Middelen

De Raad acht de samenwerking tussen het RST en het KPC, waarbij onder meer materiële middelen aan het korps beschikbaar worden gesteld, positief. De Raad is desalniettemin van oordeel dat moet worden gezocht naar structurele oplossing voor het gebrek aan materiële middelen bij het KPC. De Raad heeft in zijn eerdere rapporten al geconstateerd dat bij het korps voorzieningen ontbreken waarover elk volwaardig korps (artikel 7, eerste lid van de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba) moet kunnen beschikken.

De Raad juicht dan ook de samenwerking toe in het College van Korpschefs, waarbij ook afspraken worden gemaakt omtrent het ter beschikking stellen van middelen. Ondanks het feit dat uit het onderzoek niet is gebleken dat het gebrek aan materiële middelen bij de opsporingsinstanties een negatief effect heeft op de doorlooptijd van de onderzoeken, is de Raad van oordeel dat de aanschaf van deze middelen geprioriteerd moet worden zodat de opsporingsorganisaties structureel over hun eigen middelen kunnen beschikken. Het gebrek aan adequate middelen leidt naar het oordeel van de Raad ertoe dat artikel 7, eerste lid, van de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba niet wordt nageleefd. In dat geval is er geen sprake van een kwalitatief volwaardig en professioneel politiekorps.

4.1.4. Resultaten

De Raad acht het gebrek aan data over de doorlooptijd van strafzaken binnen de justitiële keten een gemis. De Raad vindt het belangrijk dat de organisaties over deze cijfers beschikken. Dit bevordert de controle op de naleving van verdragsrechtelijke bepalingen en jurisprudentie. Het hanteren van termijnen is essentieel voor de controle en de verantwoording. De Raad is daarom van oordeel dat de opsporingsinstanties er goed aan doen registraties bij te houden van de in- en uitstroom van strafzaken.

4.2. Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. *In hoeverre voeren de justitiële organisaties een beleid met betrekking tot doorlooptijd van zaken?*

Uit het onderzoek is gebleken dat de opsporingsinstanties geen beleid hanteren met vaste termijnen waarbinnen de doorlooptijd van opsporingsonderzoeken, per delictscategorie of soort zaak, is vastgesteld. In zaken waarbij preventief gedetineerden zijn betrokken, is de doorlooptijd van het onderzoek bij wet genormeerd.

2. Welke voorzieningen worden getroffen opdat de zaken, rekening houdend met de redelijke termijn,- voortvarend worden afgehandeld?

De opsporingsinstanties hebben verschillende overlegstructuren in het leven geroepen om, onder meer, op de doorlooptijd van de strafzaken te sturen. Ook worden de zaken door de opsporingsinstanties gemonitord en geprioriteerd op basis van beleid (prioritaire veiligheidsthema's) en bewijsbaarheid (haalbaarheid) van elke zaak afzonderlijk.

3. In hoeverre speelt het gebrek aan personele capaciteit en middelen een rol bij de doorlooptijd van de onderzoeken?

Bij dit onderzoek is niet gebleken dat het gebrek aan personele capaciteit en middelen tot gevolg heeft dat strafzaken onredelijk lang duren. Ook het tekort aan materiële middelen vormt geen directe belemmering om strafzaken zonder nodeloze vertraging af te ronden, omdat het RST materiële middelen beschikbaar stelt aan het KPC en de LrC.

4. In hoeverre worden alternatieve afdoeningsmethodes/ alternatieve berechting toegepast met als doel de zaken sneller af te doen?

Het OM past alternatieve afdoeningmethodes toe, namelijk:

- HURA-zittingen, waarbij eenvoudige strafzaken worden afgedaan door transactie of voorwaardelijk sepot.
- OM-zittingen zonder tussenkomst van de rechter waarbij lichte (taak)straffen worden opgelegd door de OvJ.

Het antwoord op de centrale vraag:

In hoeverre zijn de justitiële opsporingsinstanties georganiseerd om opsporingsonderzoeken voortvarend af te handelen?

Alhoewel de justitiële opsporingsinstanties geen beleid hanteren met vaste termijnen voor de doorlooptijd van opsporingsonderzoeken en er ook risico's bestaan door het gebrek aan personele capaciteit, acht de Raad dat de opsporingsinstanties in grote mate georganiseerd zijn om het risico van overschrijding van de redelijke termijn bij behandeling van de strafzaak door het Gerecht in Eerste aanleg, te minimaliseren. Desalniettemin geeft de Raad in het volgende hoofdstuk een viertal aanbevelingen aan de Minister van Justitie.

5. Aanbevelingen

Aan de Minister van Justitie

Ten aanzien het OM, het KPC, de LrC en het RST

1. Houd een registratie bij van de in- en uitstroom van strafzaken waarin de duur van de onderzoeken worden opgenomen, namelijk de datum van de start van het onderzoek tot en met het moment waarop een afdoeningsbeslissing is genomen.

Ten aanzien van het Openbaar Ministerie

2. Stel in overleg met de opsporingsinstanties, per delictscategorie, beleid vast ten aanzien van doorlooptijden van strafrechtelijke onderzoeken (ketennorm).

Ten aanzien van de Landsrecherche Curaçao

3. Draag zorg voor de invulling van de vacatures voor met name de functies van financiële rechercheurs, digitale rechercheurs, dossiervormer en analisten.

Ten aanzien van de LrC en het KPC

4. Draag er zorg voor dat de LrC en het KPC over eigen middelen kunnen beschikken.

